

“DORILAR HAQIDA MA’LUMOT.DORILARNING FARMAKALOGIK XOSSALARI” MAVZUSIDA

Abduvaliyeva Muhabbat Ma’rufjonovnaning

Beshariq Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat

salomatligi texnikumi Farmakologiya

va retseptura fani o’qituvchisi

Annotatsiya: Dorilarning xususiyatlarini aniqlash, bazi dori turlari haqida qisqacha ma’lumot berib o’tish va uni saqlanish sharoiti va dorivor o’simlik xomashyosi - dori vositalarini ishlab chiqarish va tayyorlash uchun foydalaniladigan, tarkibida biologik faol moddalar bo’lgan o’simliklar yoki ularning qismlari haqida mulohazalar ilgari surilgan.

Kalit so’z: substansiya, tibbiy buyumlar, farmasevtik faoliyati, muqobillik sertifikat, infeksiyon eritma.

Asosiy qism:

Dori vositalari - kasalliklar profilaktikasi, ularga tashxis qo’yish va ularni davolash, shuningdek odam organizmining holati va funksiyalarini o’zgartirish uchun tibbiyot amaliyotida qo’llanilishiga ruxsat etilgan dori moddalari (substansiyalar) va yordamchi moddalar asosida olingan vositalar, dori moddalari (substansiyalar), dori preparatlari;

Dori moddalari (substansiyalar) - farmakologik, immunologik yoki metabolik faollikka ega bo’lgan yoxud tashxis qo’yish maqsadi uchun foydalaniladigan, tibbiyot amaliyotida qo’llanilishiga ruxsat etilgan, kelib chiqishi tabiiy yoki sintetik moddalar;

Dori preparatlari - dozalangan, idishga joylangan-o’ralgan, qo’llanish uchun tayyor dori vositalari;

Sifatsiz dori vositasi va tibbiy buyum - yaroqsiz holga kelgan va (yoki) yaroqlilik muddati o’tgan dori vositasi va tibbiy buyum;

Tibbiy buyumlar - kasalliklar profilaktikasi, ularga tashxis qo’yish va ularni davolash uchun, shuningdek odam organizmining holati va funksiyalarini o’zgartirish

uchun tibbiyot amaliyotida qo'llanilishiga ruxsat etilgan buyumlar; farmatsevtika faoliyati - dori vositalari va tibbiy buyumlar yaratish bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini, shuningdek ularni ishlab chiqarish, tayyorlash, ularning sifatini nazorat qilish hamda ularni realizatsiya qilishni qamrab oladigan faoliyat;

Muvofiqlik sertifikat - sertifikatlangan mahsulotning belgilangan talablarga muvofiqligini tasdiqlash uchun sertifikatlashtirish tizimi qoidalariga binoan

berilgan hujjat; dori vositalari kesishgan kontaminatsiyasi - xomashyo, oraliq mahsulot yoki tayyor mahsulotning boshqa xomashyo yoki tayyor mahsulot bilan texnologik jarayon vaqtida, tashish yoki saqlashda ifloslanishi.

Dori - kasalliklarni davolash yoki oldini olish uchun ishlatiladigan modda. Har qanday dorini odamlarga qo'llashdan oldin hayvonlarda sinab ko'riladi va klinikalarda kuzatiladi. Dorilar kimyo-farmatsevtika zavodlarida sintetik moddalardan, o'simlik, hayvon yoki mikrobiologik mahsulotlardan, tez buziladigan ayrim dorilar esa dorixonalarda tayyorlanadi. Dorilar turli xilda, mas, suyuq (qaynatma, tindirma, eritma, suspenziya va boshqalar), yumshoq (surtma, liniment, krem, pasta va boshqalar), qattiq (sochma, tabletka, draje, granula va boshqalar) hamda alohida in'yeksiya maqsadlari uchun ampula holida chiqariladi. Ta'siriga ko'ra, yurak dorilari, surgi, siydik haydaydigan, og'riq qoldiradigan, issiq tushiradigan, narkotik, uyqu keltiradigan va boshqa dorilar bo'ladi. Bevosita kasallikning qo'zg'atuvchisiga ta'sir qiladigan dorilar alohida guruhni tashkil etadi, bularga bezgak, zaxm, silga qarshi va boshqa dorilar kiradi. Ular kimyoviy terapevtik vositalar deb ataladi. Dorilarning shifobaxsh ta'siri bemorning yoshi, ahvoli va dozaga bog'liq. Katta doza organizmni zaharlashi, kam doza esa kasallik qo'zg'atuvchisini o'sha doriga chidamli qilib qo'yishi mumkin. Shuning uchun dorini faqat vrach buyurgan dozada qabul qilish kerak. Dorilar sirtga ishlatiladi, ichiriladi, nafas yo'li orqali yuboriladi va in'yeksiya qilinadi. Ularning kuchi, ta'siri organizmga qay yo'l bilan va qanchalik tez kiritilishiga bog'liq. Ba'zi dorilar takror yuborilganda organizmda to'planib ta'sir etadi. Dorini ko'rko'rona qabul qilish yaramaydi, chunki ko'p kasalliklar belgisi bir-biriga o'xshaydi, uning uchun keraksiz dorilarni qabul qilish sog'liqqa zarar yetkazadi.

Organizmga kirgan dorilar qisman parchalanadi va o'zgaradi, keyin buyrak, hazm va nafas yo'llari, ter va boshqa orqali chiqib ketadi. dorilar uyda bolalarning bo'yi yetmaydigan joyda saqlanishi kerak. Har bir dorini yaroqlilik muddati yorlig'ida qayd qilinadi, belgilangan muddatdan uzoq saqpanganda ta'sirini yo'qotadi. Keyingi yillarda xorijdan keltirilgan dorilar xili bir qadar ortdi, shu bois uni faqat vrach maslahati bilan qabul qilish zarur. Dorixonalarda tayyorlanadigan dori vositalarining tarkibi, yaroqlilik muddati, saqlash sharoitlari va sterilizatsiya rejimlari Inyeksion va infuzion eritmalar Inyeksiya uchun suv 1 l gacha Omborxonada barcha dori vositalari va tibbiy buyumlar stellajlarda va

tagliklarda joylashtirilishi kerak. Dori vositalarini va tibbiy buyumlarni polda tagliklarsiz joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi. Tagliklar polda bir qatorda yoki stellajlarning balandligi hisobga olingan holda stellajlarda bir necha qavatda joylashtiriladi. Dori vositalarini va tibbiy buyumlarni saqlash xonalari va ulardagi asbob uskunalar, jihozlar toza holatda saqlanishi kerak. Ishlab chiqaruvchilar va ulgurji realizatsiya qiluvchi tashkilotlar dori vositalari va tibbiy buyumlarning buzilishi (to'kilishi, sochilishi, sinishi), mikroorganizmlar tomonidan shikast yetkazilishi va dori vositalari kesishgan kontaminatsiyasining oldini olish uchun tegishli choralarni ko'rishi kerak. Omborxonada hasharotlar, kemiruvchi va boshqa turdagi hayvonlardan saqlanadigan sharoitlarni yaratish va ularga qarshi qo'llaniladigan vositalar bilan ta'minlanish talab etiladi. Bunda kuchli ta'sir etuvchi vositalar ishlatilishi taqiqlanadi. Dori vositalarini va tibbiy buyumlarni saqlash quyidagicha tizimlashtirilgan tarzda bo'lishi mumkin: farmakologik guruhlar bo'yicha; qo'llanish usullari bo'yicha. Barcha dori vositalarini va tibbiy buyumlarni o'ramlarda tamg'alanishi tashqi tomonga qaratilgan holda taxlanishi va joylashtirilishi kerak. Ishlab chiqaruvchilar va ulgurji realizatsiya qiluvchi tashkilotlarda dori vositalarining hisobi yaroqlilik muddatlari bo'yicha elektron yoki qog'oz shaklida yuritiladi. Dori vositalari omborxonalarda fizik-kimyoviy xususiyatiga qarab alohida, ishlab chiqaruvchilar tomonidan belgilangan sharoitlarda harorat, namlik va yorug'lik rejimlariga rioya qilgan holda saqlanishi kerak. Omborxonada harorat va namlik har kuni maxsus elektron dasturda

yoki sahifalari raqamlangan, tikilgan va muhrlangan (tadbirkorlik subyektlaridan muhr bilan tasdiqlash talab qilinmaydi) jurnalda qayd etilishi lozim. Yorug'likdan himoya qilishni talab qiladigan dori vositalari qorong'i xonada yoki qora rangga bo'yalgan, eshiklari zich yopiladigan shkaflarda yoxud qopqog'i zich yopilgan yashiklarda saqlanishi kerak. Termolobil dori vositalarini saqlashda ular tamg'alanishi yoki qo'llash bo'yicha yo'riqnomada ko'rsatilgan harorat rejimiga rioya etilishi kerak.

XULOSA: Dorivor o'simlik xomashyolari (avvaldan quritilgan) havo yaxshi aylanadigan, quruq xonalarda, yopiq (shisha, metall, yog'och) idishlarda saqlanishi kerak. Bog'lovchi materiallardan iborat tibbiy buyumlarni saqlashga quyidagi talablar qo'yiladi: bog'lovchi materiallar quruq, havo yaxshi

aylanadigan, chang va kemiruvchilardan himoyalangan xonalarda saqlanadi. Sterillanmagan materiallarni isitilmaydigan xonalarda saqlashga ruxsat etiladi. buyumlar solingan qutilar va shkaflar markaziy isitish batareyasidan 1 metr dan kam bo'lmagan, shuningdek pechlardan 5 metr dan kam bo'lmagan uzoqlikda joylashtirilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. «Dori vositalari sifat standartlarining asosiy qoidalari»
2. Davlat farmakopeyasining amaldagi nashrlari .
- 3.M.M.Mirolimov "Farmatsevtik texnologiya asoslari" Toshkent Ibn Sino nashriyoti. 2014 yil